

Микола МАТІВ

ІЗ СПОСТЕРЕЖЕНЬ НАД ЛЕКСИКОЮ СЕЛА ВОЛІ-БЛАЖІВСЬКОЇ ПІВНІЧНОЇ БОЙКІВЩИНИ

Говірка с. Волі-Блажівської Самбірського району Львівської області (північна Бойківщина) привертає увагу тим, що вона, по-перше, побутує на межі перехідних говірок, контактує з наддністрянськими говірками, і, по-друге, знаходиться в такій гірській місцевості, мовці якої не мають тісних стосунків із сусідами.

Інформація про лексику с. Волі-Блажівської записана від учителя української мови СШ (м. Джанкой, Крим) Яворського Богдана Михайловича, 1946 р. н., вихідця з цього села.

Подаємо ті матеріали, яких немає в «Словнику бойківських говірок» (К., 1984). Зауважимо, що згадане поселення не було об'єктом наукової уваги М.Й. Онишкевича.

БЕБЕШІ [бе'беш'і] -ів, *мн.* (одн. бе'беша, -і, ж.). Перина. - 'Л'ампу фук, 'файку гох, а сам го-'гох п'іт бе'беш'і.

БОЇСКО [бо'їско] -а, *с.* Місце на снопах, які вимолочують два господарі.

БОНКИ ['бонки] -ів, *мн.* ('бонк, а, ч.). Гедзь.

БРИНДЗІ БИТИ ['бриндз'і 'бити]. Байдикувати; байдики бити.

БРИНДЗОЛІ [брин'дзол'і] -ів, *мн.* (одн. брин'дзол'а, -і, ж.). Гума або шкіра, яку прибивають на сходжену підошву.

БРИСЬКО ['брис'ко] -а, *ч.* Кличка собаки.

БУДЗИГАРНЯ [будзи'гарн'а] -і, *ж.* Приміщення для тимчасового позбавлення волі.

ВАРІШ ['вар'іш] -у, *ч.* Небезпечне місце.

ВЕРТЕП [вер'теп] -у, *ч.* Недоступне місце. - У вер'теп'і 'вод'атс'а 'добр'і і зл'і 'духи.

ВИЛЬОТ ['вил'от] -у, *ч.* Вибоїна на місці водопаду, яка не замулюється.

ВИТКА ['витка] -и, *ж.* Віршовка для підв'язування задньої ноги корови під час доїння для того, щоб не біла.

ВІНКІЛЬ-КАМАШІ ['в'інкиль'-ка'маш'і]. Точно відміряні обмотки на ноги, поверх яких одягали постолі.

ВОЛІНКИ [вол'ін'ки] -нок, *мн.* Віддалене від села невелике поселення.

ВОНІТУВАТИ [вон'іту'вати] -уйу, -уйеш, *недок.* Блювати.

ВОЧИНЕЦЬ [во'чинець'] -нц'а, *ч.* Місце у лісі, яке проглядається з усіх боків.

ГАЗУВКА [га'зуўка] -и, *ж.* Марля.

ГАНДИБУРКА [ганди'бурка] -и, *ж.* Місце, де проводять дозвілля.

ГАРАПНИК [га'рапник] -а, *ч.* Нагайка, канчук.

ГЛИТИЦЯ ['глитиць'а] -і, *ж.* Неврожайна земля. - З 'глитиць'і 'робл'ат 'цеглу.

ГІДЖАЛО [га'джало] -а, *с.* Страва (звичайно голубці, вареники), до якої подається соус, засмажка і т. ін. - Гіджало йи, ма'чала ни'ма.

ГАМУЗОМ ['гамузом] *присл.* Загалом, все підряд. - Гамузом об'і'крали-м н'а.

ГЕРГІВКА [гер'гаўка] -и, *ж.* Горло, трахея.

ГРАСУВАТИ БУЛЬБУ [грасу'вати 'бул'бу]. Розпушувати ґрунт, з якого проросла картопля.

ГУМУЛЯЙДЗА [гуму'л'айдза] -и, ж. Вид клею.

ДЗІНДЗІДЗІРКА [дз'індз'і'дз'ірка] -и, ж. Красива дівчина, красуня.

ДЗЬИМБАТИ [дз'имбати] -айу, айеш, *недок.* Визбирувати щось дрібне.

ДЗЬОБРА [дз'обра] -ів, *мн.* Ребра. - Д'іс'таў п'іт 'дз'обра.

ДРЕВЕНЯКИ [древе'н'аки] -ів, *мн.* (*одн.* древе'н'ак, -а, ч.). Постоли з дерев'яною підшвою.

ДУЧКА [дучка] -и, ж. Галявина в лісі.

ЖБИР [жбир] -а, ч. Крутий спуск.

ЗАБРИЖА [заб'рижа] -і, ж. Заболочена місцевість.

ЗАПИРНИК [за'пирник] -а, ч. Автомобіль «Запорожець».

ЗАПОРТОК [запорток] -тка, ч. Остання дитина в сім'ї.

ЗІПРЕЙ [зіг'рей] -йа, ч. Той, хто каже неправду, брехач.

ЗІМНЯК [зім'н'ак] -а, ч. Картопля. - Нако'пав-им з'імн'а'к'іў.

КАЙСТРА [кайстра] -и, ж. Скриня, яку встановлюють на віз для перевезення картоплі, кукурудзи і т. ін.

КАНЬКА [кан'ка] -и, ж. Дюралюмінієва посудина місткістю 3 л.

КАЧКА [качка] -и, ж. Статевий орган жінки.

КАЧУР [качур] -а, ч. Хлопчик.

КИЧЕРИЦЯ [кичериц'а] -і, ж. Волога місцина. - 'Кичириц'а ни проси'хайе до 'Спаса.

КЛИБАНЯ [кли'бан'а] -і, ж. Глибока вибоїна з водою.

КМЕТ [кмет] -а, ч., *зневаж л.* Розумник. - Ой ти 'кмет'у.

КОКСАГИЗ [кокса'гиз] -а, ч. Рослина, з якої виготовляють гуму.

КУНДИК [кундик] -а, ч. 1. Небідна людина; 2. Скупа людина; 3. Той, хто постійно шукає роботу, весь час працює.

КУНДЛИК [кундлик] -а, ч. Тс, що КУНДИК.

КУТАСИ [ку'таси] -ів, *мн.* Прикраси для коней, рідше для людей.

КУТАСИК [ку'тасик] -а, ч. Статевий орган чоловіка.

ЛОДЗЬО [лодз'о] -з'а, ч. 1. Людина недалекого розуму; 2. Нероба, ледар.

ЛУПКА: ДІСТАТИ ЛУПКИ [д'істати 'лупки]. Отримати прочухана.

ЛЬОДИ [л'оди] -ів, *мн.* Морозиво.

МАГУРА [магура] -и, ж. Гола вершина гори.

МАТРОНА [мат'рона] -и, ж., *зневаж л.* Жінка, яка не має авторитету. - Ой то'та мат'рона, то та'ка бре'хачка.

МАЧАЛО [ма'чало] -а, с. Соус, засмажка, приправа для других страв.

МУЦКО [муцко] -а, ч. Сильна людина, силач.

ПАЦЯТИ [пац'ати] -ц'айу, -ц'айеш, *недок.* Доторкатися руками до когось, мацати кого-небудь.

ПШТИ В СТЕБЛО [п'і'ти в стеб'ло]. Лягти спати.

ПОЗЛІТКА [поз'л'ітка] -и, ж. 1. Влучно сказаний вираз; 2. Обрамлення сріблом церковної утварі.

ПОКУТЯ [по'кут'а] -т'а, с. Закуток, місце в кутку.

ПОПЕНДЕКЛЯ [попен'декл'а] -і, ж. Фанера.

ПОФУЛЬГУВАТИ [пофул'гу'вати] -уйу, -уйеш, *док.* Поступитися комусь у чому-небудь.

ПУЦЬВИРИННИК [пуц'ви'рин:ик] -а, ч. Підліток, юнак.

РАКІВЕЦЬ ['рак'івец'] -ц'а, ч. Вибоїна на місці притоки, у якій водяться раки.

РИГІЛЬ ['ригіль'] -л'а, ч. Балка, яка підтримує стелю в будівлі.

РОґАЛЯ [ро'гал'а] -і, ж. Вершок сухої смереки з обрубаними на відстані 20-30 см гілками, який забивають у землю для складання на ньому сіна.

РУДАВИНА [ру'давина] -и, ж. Місцевість, з якої витікають потічки з іржавою водою.

СЛІЧНО ['сл'ічно] *присл.* Прекрасно, добре.

СТАТИ НА ТАТЬ ['стати на 'тат']. Заприсягтися іменем батька.

СУСІК ['сус'ік] -а, ч. Перегороджене місце в клуні для зберігання невимолочених снопів.

ТИКА ['тика] -и, ж. Тичка, по якій в'яжеться фасоля.

ТУР-ТУР [тур-тур] *виг.* Уживається для відганяння свиней.

УЦЬОНКНУТИ [у'ц'онкнути] -у, -еш, *док.* Знесилитися. - Шчос' йем так у'ц'онкла.

ФУРКАЛО ['фуркало] -а, с. Гумка, якою граються діти.

ХВАЙДА ['хвайда] -и, ч, ж. 1. Біснувата людина; 2. Любитель жінок.

ХИСЯ ['хис'а] *дит.* Світло від елекроламп.

ЦИНГІЛЬ ['цингіль'] -гл'а, ч. 1. Спусковий крючок гвинтівки; 2. Точне прицілювання.

ЧАПАЛКА ['чапалка] -и, ж. Дівчина.

ЧТИНА [ч'і'тина] -и, ж. 1. Очищені гілки дерев; 2. Відпади дерева на зрубі.

ШКВИРЯ ['шквир'а] -і, ж. Хурделиця, завірюха.

Подані матеріали показують, що в говірці с. Волі-Блажівської північної Бойківщини збережена давня географічна термінологія та діалектизми з різноманітною етимологією.